

N:o 42.

Af Herr Wallenberg, A. O., om inskränkning i handelsboks vitsord.

Det bekanta Särskilda Utskottet vid nästlidne riksdag, som hade erhållit det svåra uppdraget att utreda och söka bot för alla ekonomiska förhållanden, hvilka under sednare åren antagit en föga tillfredsställande karakter, vidrörde ett och annat, som förtjenar att fullföljas.

Bland detta ber jag att få påpeka 13:de punkten, deruti Utskottet hemställer om någon förändring i Kongl. Förordningen af den 4 Maj 1855 angående handelsboks vitsord. Med allt skäl uppgifver Utskottet, att menliga följder hafva uppkommit af det kreditbruk, som just genom berörda Förordning vann stadgad form. Benägenheten att lefva öfver sina tillgångar och kasta bekymren, så snart de framskynta, på morgondagen i stället för att rådföra sig med omtanken och sparsamheten, har vunnit uppmuntran och stöd af lag. Hvad jag anser böra borttagas ur berörda Kongl. Förordning är handelsboks vitsord emot alla de personer, som icke äro köpmän samt tillåtelsen att med ed styrka en handelsboks rigtighet.

Handelsboks vitsord är visserligen beroende af huru handelsboken är förd, men med all aktning för vår domare-korps tillåter jag mig betvifla möjligheten af att alla domare skulle kunna rätt bedöma huruvida handelsbok är på ett tillfredsställande sätt förd. De små anspråk man uppställt på handlandes kunskaper i allmänhet gifva ej heller någon särdeles trygghet för deras förmåga att alltid kunna så sorgfälligt föra sin handelsbok, att den kan utgöra något slags vitsord. Att inskränka tiden förslagsvis till tre månader är en halfmesyr, hvarigenom ingenting vinnes. En bland hufvudanledningarne till det ökade antal konkurser bland dem som sysselsätta sig med minuthandel är otvifvelaktigt det vidsträckta utborgnings-systemet och detta åter främjas genom handelsboks vitsord. Jag har rådfört mig med många erfarne och aktade minuthandlare för att inhemta huruvida de ansågo sin ställning hotad ifall stödet af handelsboks vitsord bortföll. Svaren hafva utfallit nästan enhälligt för borttagandet, emedan anspråken på att erhålla de dag-

liga konsumtionsartiklarne på kredit derefter lättare kunde tillbakavisas. Mycken oreda skulle förekommas genom att bringa den mindre handeln till kontant. Första vilkoret för en god ekonomisk ställning är att frigöra sig från sedvanan att konsumera först och betala sedan.

Beträffande handelsboks bestyrkande genom edgång, så vågar jag påstå att ett dylikt bruk af edgång är ett förskräckligt missbruk. För en hvar, som tagit kännedom om den snabbhet, med hvilken anteckningar inom en minuthandelsrörelse måste ske, är det klart att misstag lätt kunna helt och hållet ofrivilligt inträffa. Den större mångfald, som förefinnes inom grosshandelsrörelsen, gör äfven der misskrifningar tänkbara. Berodde det på mig skulle jag vilja se edgång helt och hållet utplånad utur allt som angår affärer.

På grund af hvad jag nu tagit mig friheten anföra, vågar jag vördsamt hemställa att Riksdagen behagade besluta:

att utur Kongl. Förordningen af den 4 Maj 1855 må uteslutas allt, hvarigenom handelsbok tillerkännes vitsord emot andra än dem som enligt samma Kongl. Förordning anses pligtige att i deras egenskap af affärsmän sjelfva handelsbok föra; samt att hvarken affärsman eller bokförare må i något fall tillstådjäs att med edgång styrka den förda bokens rigtighet.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1868.

A. O. Wallenberg.
